

Vázlatok Jézus arcképéhez

III. rész

Normális, paranormális, szupranormális

(Lk 17,11–19)

Az idézett evangéliumi szakaszban Jézus személyiségének háromfajta vonása figyelhető meg.

Az első a *normális*, amelyre három mozzanat utal: a) „Mutassátok meg magatokat a papoknak!” Jézus tudja, és tekintetbe veszi: az adott körülmények között ez a feltétele annak, hogy az egykori leprások visszatérhessenek az egészségesek társadalmába, hiszen a papok joga és kötelessége, hogy megállapítsák a gyógyulást, és igazolást adjanak róla. – b) „Nem akadt más, aki visszajött volna, hogy hálát adjon Istennek?” Ez azt mutatja, hogy Jézus szemében a hála természetes, elvárható emberi viselkedés. – c) „A te bizalmas („hited”) gyógyított meg téged.” Jézus reálisan veszi számba a dolgokat, és nem tulajdonítja önmagának azt, ami másé.

Személyiségének második vonását *paranormálisnak* nevezhetjük. Erre két mozzanat hívja föl a figyelmet: a) „Menjete, mutassátok meg magatokat... Útközben meggyógyultak.” – b) „A te bizalmas gyógyított meg téged.” – Mindkét mozzanat arról tanúskodik, hogy Jézus képes volt rendkívüli, mai szóval paranormális módon gyógyítani (egészen pontosan: másokban rendkívüli, paranormális erőket mozgósítani, amelyek aztán gyógyulást eredményeztek).

A harmadik vonást *szupranormálisnak* nevezem a következő két mozzanat alapján: a) „Nem akadt más..., hogy hálát adjon Istennek?” – b) „A te bizalmas meggyógyított téged.” – E két mozzanat egyrészt arra utal, hogy Jézus egész gondolkodásmódját a „fölfelé” (szupra), Isten felé irányulás jellemezte, másrészt arra, hogy a gyógyulást végső soron „fölről”, Istentől eredőnek gondolta.

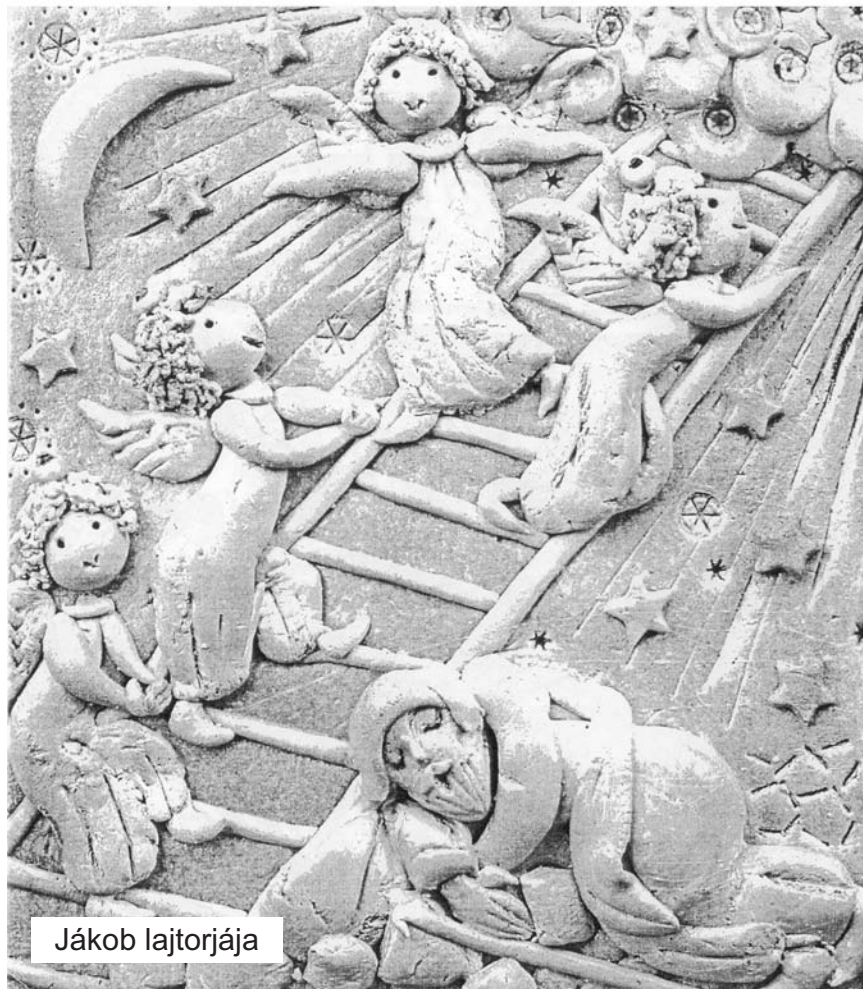
Érdeemes alaposabban is megvizsgálni, hogy az evangéliumok egésze igazolja-e ezt a hármas megfigyelést. Vegyük sorra őket!

A normális Jézus

Jézus evett és ivott (Mt 11,19), azaz normális biológiai életet élt, nem volt aszkéta. – Tévedésre képes ember volt, és tévedett is: aláértette magát Kereszte-

lő Jánossal (Mk 1,9), mert azonosult igehirdetésével, de aláértése nyomán rájött (Mk 1,9-10), hogy nem úgy állnak a dolgok, ahogy János hirdette... (ld. A kulcs Jézus életéhez, „Érted vagyok”, 2011. április). – Ugyanez az esemény azt is mutatja, hogy Jézus bűnös embernek tartotta magát, hiszen az aláértés a bűnös embertől való megtisztulást szolgálta. Persze annak lehetősége, hogy Jézus követett el bűnt, általánosan következik valóságos emberi mivoltából is (ami a legortodoxabbak számára is hittétel, ti. hogy valóságos ember volt; ámbár ők ebből kivesszik a bűn elkövetésének a képességét; de akkor hogyan lehet valóságos ember?). Megerősíti ezt a megállapítást, hogy később, tehát a Jordánba történt bemeztése után sem tartotta magát jónak (Mk 10,18). – Előfordult, hogy Jézus tanácstalan volt: Kafarnaumi sikere után elbizonytalanodott: maradjon-e, vagy menjen tovább? Ezért el kellett vonulnia imádkozni, hogy tanácstalansága föloldódjék (Mk 1,35-38). – Megegett, hogy tétovázott, vagy ha úgy tetszik, kö-

vetkezetlen volt: Testvérei biztatására, hogy menjen föl Jeruzsálembe, és ott mutassa meg magát, előbb azt felelte, hogy nem megy föl az ünnepre, majd (titokban) mégis fölment (Jn 7,1-10). – Rámutatott, hogy az emberi teljesség kockázatával és vállalkozási készséggel érhető el (Mt 25,14-30: példabeszéd a talentumokról). – Tudott egészséges óvatosságra inteni: a hamis prófétákkal szemben (Mt 7,15-20), a farizeusok és szaduceusok szellemiségével szemben (Mt 16,6), vagy az írástudókkal, mondhatnánk: a teológusokkal szemben (Mk 12,38). – Önerzetes volt: az őt megütő fogdmegnek így válaszolt: „Ha rosszul szóltam, bizonyítsd be a rosszat, de ha jól, miért ütsz engem?” (Jn 18,23)? – Vágyott a bensőséges emberi kapcsolatokra, együttlétekre: „Vágyva-vágytam, hogy elfogyassam veletek ezt a húsvéti vacsorát” (Lk 22,15). – Értékelte a meleg emberi gesztusokat, például amikor a „bűnös asszony” vagyont érő tiszta nárduszosaját öntött a fejére (Mt 26,6-13). – Az iménti jelenet azt is igazolja, hogy a meleg emberi gesz-

Jákob lajtorjája

tusokat többre értékelte a puritanizmusnál: megvédte az asszony tettét a szegényekre hivatkozó tanítványokkal szemben. – Józan értékrendje volt, ami kiderül ilyesfajta mondásaiból: „Nem az egészségeseknek kell az orvos, hanem a betegeknek” (Mk 2,17), vagy: „Senki sem varr régi ruhára új szövetből foltot, mint ahogy senki sem tölti az új bort régi tömlőbe” (Mk 2,21-22). – Ennek megfelelően az ember biológiai igényei fontosabbak voltak számára a vallási előírásoknál: az éhség csillapítását vagy a betegség gyógyítását előbbre valónak tekintette a szabati nyugalom megtartásánál (Mk 2,23-27; 3,1-5), az öreg szülőkről gondoskodást a korbán törvényénél (Mk 7, 11-13). – Nemeszser elfogyott a türelme: Az örökösen gyógyításért kuncsorogóknak azt mondta: „Meddig kell még veletek maradnom? Meddig tűrjelek titeket” (Mt 17,17), a „kenyérzaporításokból”, vagyis a kenyérnek a rászorulók közötti szétosztásából tanulni nem tudó tanítványoknak pedig: „Mit tanakodtok...? Még mindig nem értitek és nem fogtátok föl? Még mindig érzéketlen a szívetek?... Nem emlékeztek?... Hát még mindig nem értitek” (Mk 8,17-21)? – De haragudni, sőt „dühöngeni” is tudott: ha térdre borultak előtte (Mk 1,41 D kódex, továbbá a „haragudni” szó használata nélkül, de értelme szerint Mk 10,17-18), ha a szívek keménységét tapasztalta (Mk 3, 5), vagy azt látta, hogy az Atya házáat vallási üzletközponttá teszik (Mk 11,15-17; Jn 2,15). – Gyötrődött a rá váró szenvedések miatt: „Alá kell merülnöm, és mennyire gyötrődöm, míg bekövetkezik” (Lk 12,50). – Elfogta a halálfélelem, és „vérizzadásig” meggyötörte (Mt 26, 36-46; Lk 22,44). – És sorolhatnánk tovább...

A paranormális Jézus

Léteznek paranormális jelenségek. Például működnek parapszichológiai erők: lehetséges tárgyak mozgatása vagy fiziológiai életfolyamatok befolyásolása pusztán akarattal. Ezek nem természetfölötti képességek vagy jelenségek, csupán ritkák és rendkívüliek, mint az, hogy Kaszparov közel 3000 sakkparti minden lépését tudja fejből, vagy az, hogy Saint-Saëns tízévesen fejből játszotta Beethoven összes zongoraszonátáit. Jézusban is voltak ilyen „paranormális”, vagyis rendkívüli, de a „természetes” határain belül maradó képességek. Nem abban az értelemben, hogy a vizet borrá változtatta volna (Jn 2,1-11), a kenyeret megszorította volna (Mk 6,34-44), a vízen járt volna (Mk 6,44-50), a vihart lecsendesítette volna (Mk 4,39), vagy a kenyeret és a bort átváltoztatta volna saját testévé és

vérévé (Mk 12,22-24), hanem a következőkben:

Paranormális módon gyógyított testi betegségeket, pl. lázat (Mt 8,14-15), vakságot (Mk 10,46-52), leprát (Mt 8, 1-4), és még haldokló meggyógyítására is képes volt (Mk 5,21-24.35-43); ugyanígy képes volt pszichikai betegségek („megszállottság”) gyógyítására is (Mk 1,23-26; 5,1-20); képes volt a „távgyógyításra” (Mt 8,5-13: a kafarnaumi százados szolgája, Mt 15,21-28: a föníciai asszony lánya), sőt az „akaratlan” gyógyításra is (Mk 5,25-34: a vérfolyásos asszony). – Paranormálisan érzékelt természeti folyamatokat (talán, pl. azt, hol kell kivetni a hálót bőséges halfogáshoz (Lk 5,1-11; Jn 21,6). – „Belelátott” az emberek gondolataiba, avagy „átlátott” a gondolataikon (noha ennek a jelenségnek lehet normális magyarázata is): Mt 9,4; 12, 25; Jn 2,23-25 („Tudta, mi lakik az emberben”); Jn 4,18 („Öt férjed volt, s aki most van, az nem a férjed”). – „Hatalma volt”: „hatalommal”, az embereket lenyűgözve tanított (Mt 7,29), „hatalommal”, azaz hatékonyan szólított föl a követésére (Mk 1,17-18: az első tanítványok; Mt 9,9: Lévi), „hatalommal”, „ellenállhatatlanul” vitázott (Mt 21,27: „...akkor én sem mondom meg”; Mt 22,46: nem tudtak válaszolni, és nem merték többé kérdezni), „hatalma volt” ellenségein, vagyis (átmenetileg!) „megbabonázta, megbénította” őket: Názáretben „áthaladt köztük, és elment” (Lk 4,30), később: „Senki sem tudott kezét emelni rá... Azt mondták: Ember így még nem beszélt” (Jn 7,44-46). – (Nem könnyű kérdés persze, hogy ezekben a beszámolóknak mennyi az eredeti, hiteles jelensége, és mennyi az evangélisták véleménye...)

A szupranormális Jézus

Szándékosan nem úgy fogalmazok, hogy „szupernormális”, mintha Jézus emberfeletti, tehát isteni tulajdonságokkal bírt vagy éppenséggel Isten lett volna; a „szupranormális” jelző azt akarja jelenteni, hogy Jézus „be volt kötve/csatolva” Istenhez, valami egészen alapvető, őt „teljesen” átjáró és meghatározó „fölfelé (Isten felé) irányultság” jellemezte: mindent „Isten szemével” nézett és érzékelt, Isten szándékai szerint akart tenni, „Isten erejével” (abból merítve) csinált; „vezeték”, „csatorna” volt, amelyen keresztül Isten világossága, jósága és ereje áradt a világba.

Példaként a teljes evangéliumot föl lehetne vonultatni, ezért csak néhány konkrét eset következzen ötletszerűen: A „nyolc boldogság” minden mondata (Mt 5,3-10). – Az ellenségszeretet taní-

tása (Mt 5,38-48: „így lesztek olyanok, mint Isten”). – „Megélhetési gondjaitok vannak? Nézzétek az ég madarait, a mezők virágait” (Mt 6,25-33). – „Viharba keveredtetek, sülyvedés fenyeget? Mit féltetek? Miért nem bíztok?” (Mk 4,40). – „Féltetek az üldöztetéstől? Hogy megölnek? Nézzétek a verebeket...!” (Mt 10, 29). – „Féltitek vagyontárgyaitokat? Mit ér az embernek, ha az egész világot megnyeri is...?” (Mk 8,36-37). – „Szívesen elválnátok házastársatoktól? Kezdetben nem így volt [= Istennek más az elképzelése]” (Mk 10,1-9). – „Teljesen leköt a háztartás, a vendéglátás? Márta, Márta, sok minden izgat téged, pedig csak egy a szükség” (Lk 10,38-42). – „Magános és állami terrorcselekményekről hallotok? Ha meg nem tértek, ugyanolyan rosszul jártok” (Lk 13,1-5). – „Nagystílű sikkasztásról terjed a hír? És ti jóra használjátok a pénzeteket?” (Lk 16,1-9). – „Molyrágta kabátot láttok? Kirabolták az ismerősötöket? Gyűjtsetek »mennyei kincseket« [= jó tetteket]: azokat nem rágja meg a moly, nem lopják el” (Mt 6,19-20). – „Azt látjátok, hogy valaki fennhéjázva adakozik vagy imádkozik? Ti tegyétek titokban, még a jobb kezetek se tudja, mit csinál a bal!” (Mt 6,1-18). – „Önzetlenül jót tettek a nyomorultakkal? Istennek tettétek!” (Mt 25,31-40). – Méltán adja aztán Jézus szájába ezeket a szavakat a János-evangélium: „Atyám szüntelenül munkálkodik, ezért én is” (5,17), illetve: „Az az én eledelem, hogy annak akaratát tegyem, aki küldött engem” (4,34).

A valóságban természetesen nem választható szét a három személyiségvonalas; néha nehéz is meghatározni, hogy egy-egy tulajdonsága melyik kategóriába tartozik; sokszor egyszerre kettőbe (normális + paranormális, paranormális + szupranormális, normális + szupranormális), vagy mind a háromba.

Az utóbbi esetre szeretnék még egy példát fölhozni, nevezetesen a „kenyérzaporítás” történetét (Mk 6,34-44). A *normális* sík: Jézus meghagyja tanítványainak, hogy osszák szét, amijük van; erre feltehetően az emberek is megosztják egymással, amijük van; *normális* úton jut mindenkinek valami. A *paranormális* sík: Jézus „hatalma”, a belőle áradó erő „kényszeríti”, azaz veszi rá a tanítványokat arra, hogy szétosszák az utolsó falat kenyeret is, és ugyanez az „erő” (s persze a tanítványok jó példája) ösztönzi az embereket arra, hogy ők is megosszák utolsó tartalékaikat. A *szupranormális* sík: Az éhesekkel vállalt szolidaritás (egyáltalán az éhezés észrevétele), a segíteni akarás szándéka, a segítség ténye és módja (= az osztozás + az osztozás láncreakciójának kiváltása) mind-mind „földről” jön és e „földről” erejében megy végbe.

Jézus teljes ember volt.